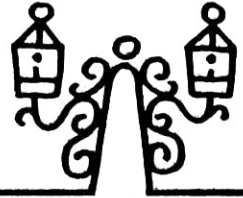

Lähes viimeinen valokuva yli 200-vuotiaasta tarinatalosta.

Panu

Talo katosi, kivi jäi

Kaikki katoaa! Näin on enustettu alusta alkaen. Kaikki, paitsi . . .

Aivan niin vakavasta asiasta ei tässä kuitenkaan ole kysymys, sillä tässä tarinassa katosi "vain" talo. Käytän lainausmerkkejä, koska tässä katosi talo, joka oli enemmän kuin "vain": yksi Oulun vanhimmista, laskeskeluni mukaan ainakin toiseksi vanhin puutalo, jos ei oteta huomioon ranta-aittoja, joiden ikää kukaan ei tiedä. Puhun nyt kantakaupungista. Liitosalueen vanhoihin talonpoikaishäpäriireihin sisältyy kyllä yhäkin vanhoja rakennuksia.

Kuvassani, jonka Ali Byström otti viime keväänä, näette Nordströmien eli Vuopohjan vanhan talon Pikisaaren rannalla, Raatin puolella. Se on kiinnostanut meitä kahta ja muitakin vanhoja oululaisia sekä ikänsä että taloon liittyvän satumaisen tarinan takia. Historiaa kerrattiin Oulun lehdistä viimeksi loppukesällä 1993. Sen vuoden heinäkuun 31:senä oli kulunut 200 vuotta siitä hirmuisesta ukkosilmasta, jolloin salama oli iskenyt Linnansaaren ruutikellariin, jonka iskun aiheuttamassa räjähdyksessä mahtavia kivenjätkäleitä oli lennellä eri suuntiin ympäri kaupungin.

Tässä "Oulun pammauksessa" oli, tarinan mukaan, myös Pikisaareen lentänyt kivi, joka oli pudonnut ulko- ja välikatton ja lankkulattian läpi kellariin ja sinne jäänyt, tietenkin. Luoja oli kuitenkin varjellut, niin että vajaan metrin päässä kehossaan neljättä vuottaan aloitellut Dahlmanin Caisa Lissa oli korkeintaan ehtinyt säikähtää.

Kaisan lisäksi oli jäänyt elämään tarina, jota en tässä kertaa, onhan se mm. Panun kirjassa Oulun taloja ja ta-

rinoita. Sen verran kuitenkin, että vuoden 1793 Åbo Tidningar -lehdestä löytyy tuore tieto, että suurimman räjähdyksessä singonneen kiven painoksi oli arveltu 45 leiviskää eli n. 383 kg! Se ei tosin ollut lentänyt kuin Pokkitörmälle, tontille, jossa nykyisin sijaitsee Kolmio-talo. Niinpä en ihmettele, että tähän kuvaamani mainittua pienempi kivi oli lentänyt puolitoistakeraisen matkan päinvastaiseen suuntaan eli Pikisaareen, tähän pikiruukinrenki Dahlmanin silloin omistamaan taloon.

Tämän ulkoa katsoen kauniin, mutta sisältä nahistuneen talon me monet oululaiset olisimme suoneet säilyvän historiallisena muistona. Sen säilyttämisen puolesta on yritetty sekä kirjoittaa että puhua. Tukea on etsinyt myös talon omistanut Arne Vuopohja, mutta kun ei niin ei. Yksin jäi, niin kuin tällaisessa yleensä yksin jää. Talon kunnostaminen osoittautui yksityiselle ylivoimaiseksi.

Se, mitä purkamisen yhteydessä paljastui, hieman "lohduitti". Kunto oli arveltuakin huonompi. Talon itäpään sei-

nä oli lisäksi hiiltynyt! Perimätiedon mukaan engelsmannit 1.6.1854 olisivat polttaneet koko Pikisaaren. Siksi kaikki eivät uskoneet ikälaskelmaani oikeaksi, mutta . . . ilmeisesti tämän talon palo oli onnistuttu sammuttamaan.

Arne Vuopohja arvosti talon historiaa ja uskoi vanhaan tarinaan. Niinpä hän valvoi, että kivi otettiin talteen. Siinä se nyt on entisen tonttinsa reunalla, vaikkakin kaupungin maalla. Sen verran iso on, että ei lähde ohikulkijan kelkkaan. Pyydänkin nöyrästi, että näistä asioista vastaava kaupungininsinööri tai muu suurmestari sallii kiven olla! Aion ehdottaa Oulu-seuralle ja Oulu-Selskapille, että laitetaan muistolaatta tähän kiveen, jonka ehkä voisi siirtää tuon säilyneen koristeellisen portin viereen.

Tämä kortteli on muutenkin historiallinen. Onhan siihen siirretty sekä Matila, Oulun vanhin puutalo, että "Kolmen fröökynän talo" ja nyt kohoaa naapuritontille Polttimokadulle Heikinkadun mäen päältä pelastettu "Pukusiskojen" puutalo.

Etualalla olevan hieman kolmiomaisen kiven pituudeksi mittasin n. 90 cm, leveydeksi n. 20–40 cm ja korkeudeksi 90 cm.